

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

I. De quibusdam Conciliis agatur? 2. De quibus pœnis? 3. Qui fructus inde
percipi possit quoad Praxim?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

sub pœnis juris, de alio jure loqui, quàm de sui districtus jure? Quod si dicatur, jus statutum à Concilio Tridentino, non esse jus Regni Galliæ, & nihilominus nos insinuavisse, Concilium comprehendi in Clausula, quæ est in quæstione.

Respondetur 1. Magnum esse discrimen inter Concilia Particularia extrà Regnum congregata, & Concilia Generalia habita etiam in Regionibus externis; & consistit in eo, quòd Concilium non possit esse Generale, nisi Gallia particeps hujus fuerit; & sic jus constitutum à tali Concilio Generali, non esse jus alienigenum erga Galliam; jus autem statutum à Conciliis Particularibus aliarum Regionum, est tam æternum in Gallia, quàm illi, à quibus constituitur.

2. Si jus à Concilio Tridentino ordinatum, non accipiatur inter nos, non idèò sit, quòd respiciatur ut jus alienum, sed quia Jura Gallicana læsit Concilium, & magna ejus Decretorum pars nobis minimè convenit. Quòd si præterea insinuavimus, Clausulam, quæ est in quæstione, posse concipi de Concilio Tridentino, idèò est, quia Articulus citatus eandem fermè rem statuatur, quam Concilium ordinat.

Quapropter, immorabimur solis Conciliis Particularibus Ecclesiæ Gallicanæ, & brevi, quæ habemus dicenda, expediuntur: Nam unum tantum invenimus, scilicet *Salmuriense*, habitum an. 1253. sub INNOCENTIO IV. Quod dicit hæc de re, est in *Cap. 27.* Pœna, quæ in eo ordinatur, pecuniaria est: relinquit Ordinario facultatem præfigendi summam. Qualitate pœnæ adducimur ad credendum, Concilium non esse ex iis, de quibus loquitur Articulus in quæstione: nam istud pœnæ genus tunc pertinebat ad solum Magistratum.

Cum Concilia Particularia certò caperentur in Clausula, de quâ agitur, quòd ordinant de pœna, non haberet locum, nisi ubi auctoritatem haberent, id est in ea solâ Provincia, in qua congregata sunt; nam non est probabile Ordinationem aliud voluisse, nisi, ut exigerentur pœnæ à Conciliis latæ, de quibus loquitur, & consequenter non protulisset auctoritate Conciliorum Particularium. Eandem ob causam affirmare non audemus Concilium Tridentinum contineri in Clausula, de qua agitur: nam videtur ad id oportere, ut Ordinatio voluisset ejus Decretis auctoritatem præbere & hæc ætate non benè ad id agendum propensi erant animi. Non etiam audemus excludere Concilium Tridentinum à Clausula, de qua agitur; quia Constitutio potuit nolle aliud spectare, nisi quòd pœna justa à Concilio præscriberetur.

Ex his omnibus, quæ exposuimus, sequitur, Concilium Lateranense solum videri certò comprehendi in Clausula, quæ est in quæstione.

D I F F I C U L T A S I I.

Hæc difficultas omninò pendet à primâ. Nam si Ordinatio loquatur de aliquibus Conciliis determinatis, oportet, ut mentionem etiam faciat de quibusdam pœnis determinatis. Sic, quandoquidem non est certum Ordinationem loqui de aliis Conciliis, quàm de Lateranensi, non certum est quoque illam de aliis pœnis loqui, quàm de illis, quæ feruntur ab hoc Concilio. Has inter pœnas, una determinata est; nempe, quòd Infantes nati è Matrimonio sine promulgationibus contracto, illegitimi sint, posito, quòd sit aliquod inter partes impedimentum quod ignoraverint. Hæc pœna exprimitur in Ordinatione verbis adhuc fortioribus: nam vult nullum Matrimonium esse, quamvis nullum inter partes sit impedimentum. Reverà defectui publicationum jungit defectum aliarum formalitatum. Sed nihilominus hæc pœna ex illis est, de quibus locutum est in Clausula, quæ est in quæstione. Altera pœna generalior est; nam respicit Matrimonium licitum, sicut Matrimonium prohibitum, sed non determinatur, & Episco-

pi est illam determinare: jubetur solum, ut proportionetur qualitati culpæ. Sed his qui taliter præsumpserint etiam in gradu concessio copulari, condigna pœnitentia injungatur. C. 3. de *Clandest. despons.* Pœna lata à Concilio Tridentino est etiam indeterminata, est ad voluntatem Episcopi, ea tamen lege, ut magna futura sit. Statuit illam tantum contra eos qui Matrimonio junguntur sine sufficienti testium numero. *Qui cum minore testium numero . . . hujusmodi contractui interfuerint, nec non ipsos contrahentes graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit C. 1. de Refor. Matr.* Pœna nullitatis, quæ etiam fertur à Concilio Tridentino, solum fertur pro casu defectus præsentia Parochi, & duorum testium; est in Ordinatione, pro defectu testium sufficientium.

Sic supposito etiam, quòd Concilium Tridentinum sit ex illis de quibus Ordinatio loquitur, pœnæ, quas præcipit, in Clausula, quam retulimus, sunt indeterminatae, & relictae optioni propter genus, & non pro magnitudine, quæ debet culpæ adæquare.

Objici posset, nos frustra laboravisse, quia Constitutio ne de ullo quidem Concilio determinato loquitur, sed de Conciliis in genere, & sensum esse, quòd, qui facient, quod illa prohibet, pœnis Canonice sint subiecti: & hæc objectio aliquam vim haberet; nam si non esset Concilium, quod loqueretur expressè de his, quæ continentur in Ordinatione, & de punitione eorum, qui contra ibunt; sed cum Concilium Lateranense, & Tridentinum, prohibeant, quòd vetatur Constitutione, & illud vetent sub pœnis, locus est asserendi quæ diximus.

Addi posset, quòd, sicut Concilia citata nullam determinant pœnam, res sunt quasi si nullam præperent. Sed hæc objectio non magis valet; quàm præcedens; nam, si pœna non determinata, esset tanquam, non præcepta, frustra tot Leges five Civiles, five Ecclesiasticæ factis habuissent, præcipere pœnas, nec eas determinare. Oportet igitur, ut ii, qui has Leges considerunt, non crediderint, inutile esse pœnas statuere, & determinationem relinquere Ordinario. Et meritò illud crediderunt: nam his Legibus pii Judices inducuntur, ut puniant quasdam culpas, quas non punirent, nisi ad id per Leges tenerentur. Inserviunt etiam, ut reus fiat docilior, cum ipsi notum faciant, judicem non animadvertere in illum, cupiditate, sed munere.

Quas modo perpenniimus difficultates, illæ videntur solum esse speculationis, non sunt tamen inutiles pro praxi. Nam si ii, qui copulantur nec servant quòd præscribitur Articulo, de quo mentionem fecimus, debeant subire pœnas à Conciliis latas, sequitur ex eo, quòd in hoc casu, Laici possint ab Episcopis plecti: nam, præterquam quòd executio pœnarum à Canonibus præceptorum ad illos pertinet, Concilia Ordinatione citata illorum prudentia relinquunt determinationem illarum, quas statuunt.

S E C T I O X V.

OBSERVATIONES circa modum à Concilio Tridentino servatum in tractandis iis, quæ ad DOCTRINAM spectant.

Sunt quædam, quæ solum per *Decreta* exposuit. Hujus generis sunt 1. Quæ scienda sunt circa Verbum Dei scriptum & non scriptum, sive Scripturas Sacras & Traditiones Divinas *Sess. IV.* 2. Quæ scire tenemur circa Purgatorium, Invocationem, Venerationem & Reliquias Sanctorum, Sacrasque Imagines, nec non & Miracula *Sess. XXV.* 3. Circa Indulgentias & delectum ciborum: *continuat. illius Sessionis.* Alia exposuit per *Decreta* & per *Canones*, qui ab illis in hoc distinguuntur, quòd semper anathemate feriunt, qui contrarium dixerint, idque, ut erroneum hæreticum-